

PROFEX ÁLTALÁNOS NYELVVIZSGA

Felsőfok – beás nyelv
Írásbeli
Írott szöveg értéke

Figyelem! A vizsga akkor lehet sikeres, ha a vizsgázó részegységenként legalább 40%-ot teljesít.

Ceruzával írt dolgozat érvénytelen.

Olvassa el figyelmesen és oldja meg a feladatokat! Összesen 20 feladatot kell megoldania. Minden jó megoldás 1 pontot ér. A szöveg megértéséhez bármilyen nyomtatott szótárt használhat, a szövegbe és a kérdések közé bármit beírhat. A végleges választást jól gondolja meg, mert a karikázás módosítása, ill. bármilyen válaszmódosítás esetén az adott kérdésre adott válasza érvénytelen.

1. szöveg

Opt lunny în pukolbă

Pă kásză bătîrnă în Pisju în ulyică Zsolnay zăpádă albă ká vál-on lipigyo o kăzut dă gyiminyácá. J-aszkunsz zsubrilye, sjé dobá o pusz pă je dă mult.

În szobă livigou-l grou, astyérsz sî florilye dă gyácă dăpă ublok. Julá s-o gyirész pisjarilye-j bityézs, dă fire-j hungyivá dăpárté ji-jrá, în dobá dă kînvá umblá.

- Ájoj, Dimizolyé! - ásá szá rupe vorbilyestyé dîn szuflyitu-j. Má dă sjinszjász dă áj dă zilyé s-o trikut d-átunsj, dă tot kákînd jér ár fi foszt ásztá.

Kumpánye în păduré-jrá lîngă Szászvár. Noj ny-ány lyipit kulyibilye întrî sjé săgyeny. Uná-szrány toc. Vigyeny, sjinyé kum tyinije, kum szá-nfălusá, lyé kunustyeny pă kupiji-j mulc.

Jo dîn Hajduhaház ám kirilit ákulo. Á méj lăkătárj ászrá, áhéstyé bájás. M-or ápukát înlontru, k-ám sztát uná ku Kalányos Géza dă 14 áj dă zilyé dă bătîrnă.

Păstyî tot dă kupiji-j mulc ájrá plyină kulyibă. Noj dă tînyirj ásá gîngyeny, kă dujinsj māj usuré ny-o fi. Dă sî pă noj ny-o áldăjit Drăgu-l Domn. Doj kupij ám ávut. Dîn napszám nyé cînyeny szusz.

Julá repé o tăkut, kákînd pă páz-ár fi foszt.

Ásztá dăszprizuă o foszt.

Inká toc pă locă szá kulká. Or vinyit pătrînsj ku páná dă kukos în káp sî ku pântliká ku krusjé dă nyámce - ny-or tuluncît pă toc áfără. Pă kupij, káré má umblá sî styije szîngurj szá măninsjé, ly-or mănát în há māj máré kulyibă.

Dă sjinszszprăzesj ászrá - p-áhéstyé ly-or bizit pă fátá lu szakrá me, pă Tică, káré dă unszprăzesj ány dă zilyé-jrá.

Pă cîgánsj, ku kupij káré inká szuszje, sî pă héjelántyé cîgánsj sî cîgány, ly-or pusz înnentyé, sî pă toc ásá ny-or mănát pă álomásu-l máré. Sjé māj tunyirikátă dăszprizuă-jrá áasztă! Pădure plyină-jrá dă plînsz sî dă jăjgătălă.

Pă toc ly-or dusz dîn kumpányé, tyár szlugá lu popi, Veră sz-o minikidit. Je lyé grizse pă kupiji, kár-or rāmász ákásză. Vagonurilye dă gézăs sz-or umplut dă aminy nyumuruzsjit. Pă héj bătîrnă, káré má nu putye szá szá răgyisjé szusz, ku kulkasilye dă puskă ly-or pusz pă lok, szá rāmîjé ákulo. Noj ány ázsunsz în Komárom. Opt lunny ástyiptány pă martyé, întyisj dă kuszt, dă lume albă. Mujéilye dă zsidóji, káré ku firé-szrá, tot nyé zîsje pă kályé, kă nyé bágă-n karantén, în getto, sî ny-amară.

Ny-or tunsz pă toc, tăré ny-or zăpsît pădutyilye. Dă tifuszu-l dă káp sî dă inyimă mure aminyi. Ku more uná nyé punyeny zsjosz.

Dar māj grou áje-jrá, kînd pă kupilu-m d-on áj dă zilyé l-or rupt dîn brăcă-m. Ká vál-on pászăré máré, l-or lat dă lá miny. D-átunsj în multyé rîndurj mă szpárij dîn szomn, muzsjszsk, urlu. N-ávéný áfel lung kuszt, kit szá putyény mujtă áasztă. Pă jél l-or dusz, jo mágá ám rāmász în kuszt.

- Dă pântru sjé or kăpătăt áfel kuszt? - vinyé dîn noj áfără vorbilyestyé.

- Dă sjé-szrá jéj dă vină?

- Kupiji-j mulc, nyumuruzsjálă în kumpányé?

- Nu ny-ápukăny în politikă!

- Nu ny-ány vîndut cără!

Julă tyăr mîná-s răgyikă-n livigo sî szá gîngyestyé. Numă szárásj ászrány. Tot însjét peré dîn je dureme. Otyi-s răgyikă pă tyipurilye pă fál, sî szá ragă:

- Damnyé, Dimizolyé, nu lásă, kit áfel kuszt szá ny-ázsungă! Lá szá kustyé toc în pácsé, lá ákár sjé fel lumé szá cînyé.

În november dă 1944 ám kirilit ákásză. În hálálántă zuá o vinyit sî Gézá mnyo. Sî pă jél l-or mănát în martyé. Cservenka Feri j-o mănát vorbă, kă pă toc ly-or dusz dîn kumpányé, s-o szkăpăt dă lá kătányijé.

K-a lu fisjoru-m fătă säd. Mumă szá bityágă-j, n-o patyé-ntrimă. Marianká me umblă în 2 osztály. Dîn családi potlék sî dîn szociális segély kusztăny.

Sî bityágă sjigogyi fák pântru fătucásztă, numă szá n-o je dă lá minyé sî szá n-o bázsje în intézet.

Ásá kusztăny în szárásjijé – sudisji sî pătányilye în multyé rîndurj vinyé lá noj pă gustyijé – trébé szá lony számá.

Sjinyivá má odátă o szkrisz zsjosz, kum ny-or hurculit, dá zîsjé lá tanács, k-o or pirit pipárasilyeje. Káré mágá or vāzut ásztă, má nu kusztă.

Julă-j uná d-întri kár-or vinyit ákásză în kuszt. Dádă sî lyij ly-or fāsje pântr-asztă sjévă bun.

Numă szá nu kislijiny!

(Forrás: Tóth Józsefné: Nyolc hónap a pokolban című novellájának beás fordítása Fordította: Pálmainé Orsós Anna)

1. szöveg

FELADATLAP

I. Az olvasott szöveg alapján fejezze be az alábbi mondatokat!(5 pont)

Egy mondatot befejeztünk:

Julá într-o zădărnă p-aje să găsească

Julá într-o zădărnă p-aje să găsească *dă kînă*.

Dîn Hajduhadház o kirilit într-o kumpányé, k-akulo

Kînd sz-o-mmăritat, atunsj ajră dă

Nyemci ly-or tulunculit pă toc dîn kulyibj, sî

Nisj apă în sjé szkăldă kupilu nu-jră szlobod,

Fátă káré o putut szkăpă dîn kumpányé

2. Válaszoljon egy- egy mondattal az alábbi kérdésekre beásul!(5 pont)

Hungyé ly-or dusz nyemci pă toc dîn kumpányé?

.....

Sjé fel kuszt áve pînsjé ástyiptá martye?

.....

Sj-or făkut ku kupilu-m d-on aj dă zilyé?

.....

Sjiny o rămasz în kuszt?

.....

Ku sjinyé ságyé áku, sî dîn sjé kusztă Julá?

.....

2. szöveg

Dimizo sî Szîn Pétru

Ink-odată zîsje Dimizo lu Szîn Pétru:

- Na Szîn Pétru, háj, ny-ápukăny, mirzsjény zsjosz pã pãmînt, sî vigyény, kum kusztã aminyi!

Biny. K-aje or mersz zsjosz. Merzsjé, merzsjé, îs katã on szát, îs katã, s-or áflát. Fásjé Dimizo lu Szîn Pétru:

- Na Szîn Pétru! Ápukã tyé mîndru, sî du tyé–n kászásztã înlontru, sî înrábã, ny-or dá lok szã nyé kulkăny, lok dã mász o nu!

Merzsjé Szîn Pétru:

- Bunã zuã!

- Bunã zuã! Jo numã átit înréb dã voj, nyé putyéc dã lok dã mász vagy nu pã szárásztã!

- Noj? Lok dã mász? Noj lu nyime nu-j putyény dá lok dã mász.

K-aje sz-ápukã, merzsjé lá Dimizo, sî-j szpunyé: Lu Dimizo ro j-o kãzut. Nu j-o kãzut binyé.

- Na hájc māj înkulo k-o kászã!

Merzsjé māj înkulo k-o kászã. Merzsjé Szîn Pétru járã.

- Bunã zuã!

- Bunã zuã! În sjé járat jésty?

- Hát, lok dã mász ny-ár trãbuji nyé putyéc dá pã szárã?

- Jo, lok dã mász? Lu nyime nu-j pot dá. Ro szárák szîntyény sî noj.

Merzsjé Szîn Pétru lá Dimizo sî-j szpunyé: Lu Dimizo ro j-o kãzut sî ásztã. Zîsje lu Szîn Pétru:

- Māj o kászã ony însjirkã, dá dákã nisj ákulo n-ony kãpãtã lok dã mász, fuzsjiny dîn szátusztã.

Sz-ápukã, merzsjé, înrábã, dá nisj ákulo n-or kãpãtãt lok dã mász.

- Na Szîn Pétru! hájc dîn szátusztã!

Merzsjé, or purnyit dîn szátulã. Or ázsunsz înr-on szát. În kãpu szátuluj szã ujtã, ják- or vãzut o kulyibã.

- Na ás-áisj ony însjirkã. –zîsje Dimizou lu Szîn Pétru.

K-aje sz-ápukã, merzsjé lá usã sî bukunyestyé. Vinyé o cigánkã áfãrã ku trij kupij lá je. Kupiji plînzsjé „Mãmã, mãmã, nyi-j famé!”

- Bunã zuã!

- Bunã zuã szã vã gye Drãgu-l Domn!

Kînd o zîsz vorbãszã „Drãgu-l Domn”, Dimizo ro sz-o-nfãlusãt.

- Bunã zuã! În sjé járat szîntyéc?

- Lok dã mász nyé kutăny, kã vinyé noru-l dá plajé.

- Lok dã mász? Hájc înlontru szã vigyéc, sjé szárãkã misz. Nyimik n-ám. Sî kupijistye plînzsjé dá famé, cigãnu-m o murit mã. Dákã v-o fi bun lá kuptor szã vã punyéc zsjosz, átunsj vã pot dá lok dã mász.

K-aje sz-or ápukãt, or mersz înlontru. Árgyé foku înlontru înr kuptor. Ink-odată zîsje Dimizo lu Szîn Pétru:

- Na Szîn Pétru, ápukã tyé, sî dá vész, sjé fel aj noru!

Merzsjé Szîn Pétru áfãrã, szã ujtã pã nor, vinyé înnãpoj sî szpunyé:

- Hát mã szã zburestyé.

Or ástyiptãt, dá kupijije tot plînzsjé, plînzsjé

- Mãmã! Dã nyé sjévã szã mãnăkăny! Szkatyé mãnăkãrã áfãrã dîn kuptor!

Szã ujtã Dimizo pã cigánkã.

- Á cigãnko! Á dá sjé nu dáj lu kupiji-c szã mãninsjé?

- Dã n-ám nyimikã.

- Dã áku zîsje kupilulã „Szkatyé mãnăkãrã dîn kuptor áfãrã”.

- Áfãrã dîn kuptor? Kã nyimik n-ám.

Mágã bályilye dá vákã-jrã înr kuptor, dá numã ji-jrã rusînyé sz-o szkatã áfãrã.

- Szkatyé áfãrã szã mãninsjé!

Ro rusînyé ji-jrã lu cigãnsjistyie, „N-áku sj-or gîngyi bãjásistye?” – gîngye.

- Na, Szîn Pétru, du dá vész, sjé fel aj noru járã áfãrã!

K-aje sz-ápukã, merzsjé Szîn Pétru áfãrã, szã ujtã pã nor, vinyé-nãpoj sî szpunyé lu Dimizo:

- Hu, márã plajé o fi înr szátusztã.

Dimizou o sãzut zsjosz.

- Na cîgânko! Du tyé lá kuptorulá, sî szkatyé mǎnkáre áfǎrǎ sî dǎ lu kupiji szǎ mǎninsjé!
„Jaj, n-áku sj-o fi?” – gîngyestyé cîgánkájé. „Na, o fi, sjé sj-o fi!” O mérsz lá kuptor, dǎstyizsjé usá dǎ kuptor, szǎ ujtǎ, maj kit n-o kǎzut uná. Kárnyé friptǎ, delye rosǎ mîndrǎ, kîrboj. Szǎ ujtǎ, nu prisjepé sjiny o fǎkut vagy kum or kiriit ákulo. Szkatyé mǎnkáre áfǎrǎ, ocǎrǎ zǎbunytǎ-jrǎ cîgánkájé, kǎ nu prisjipe, kum or kirilit ákulo, dǎ bályilye dǎ vǎkǎ, kum sz-or fǎkut dǎ kárnyé. Nu styije, kǎ Dimizo o fǎkut dîn je.

Ly-o pusz lá kupijije szǎ mǎninsjé. Or kizdilit szǎ mǎninsjé kupiji. Sz-or szǎturát, sz-or pusz zsjosz. Szǎ ujtǎ Dimizo pǎ Szîn Pétru:

- Na Szîn Pétru, ápu kǎ tyé, sî du dǎ véz, sjé fel noru áfǎrǎ!

Merzsjé, vinyé repé înnápoj.

- Hu, ro máré plajé-j, ro máré plajé-j, Tyár krusjá lu biszeriki szǎ vegyé áfǎrǎ dîn plajé.

Pǎ totu szátu l-o szpǎlát plajásztǎ. K-aje sz-or pusz zsjosz, szǎ kulkǎ. Dǎ gyiminyácǎ szǎ szkalǎ szusz. Jǎrǎ szfǎtestyé Dimizo lu Szîn Pétru:- Na, Szîn Pétru, du tyé dǎ véz, sjé-j ku szátulǎ!

Merzsjé áfǎrǎ, vinyé-nlontru sî zîsjé:

- Szát? Áisjé-j máj nyimik. Nisj biszerikǎ nu szǎ vegyé. Sjigogyi o dusz plaje.

- Sjigogyi o dusz plaje?

- Sjigogyi o dusz.

Zîsjé Dimizo lu Szîn Pétru:

- Véz? Aminyistye pǎ ubrázu mnyo ly-ám tirimtit jo, dǎ ro dǎ fǎr dǎ szuflyit ǎszrá, d-áje o trǎbujit szǎ maré toc î n szátusztǎ.

Dǎkǎ kadǎ lu mîcǎ máj lung-ár fi, sî puvásztǎ máj lung ár fi..

(Forrás: Gyűjtötte: Ormai Eszter, Pécsvárad 2004. Adatközlő: Csonka Sándor; Lejegyezte: Kalányos István)

2. szöveg

FELADATLAP

I. A szövegből kiemelt beás igéket helyettesítse más, rokonértelmű beás igékkel! (5 pont)

Egy feladatot megoldottunk:

ro szǎrásj ǎszrá

ro szǎrásj ǎszrá - n-áve bány

fuzsjiny dîn szátusztǎ -

bukunyestyé -

szpunyé -

ocǎrǎ zǎbunytǎ-jrǎ -

vinyé-nlontru -

II. A megadott négy lehetőség közül válassza ki, és húzza alá a szöveg alapján a megfelelőt! (5 pont)

Egy feladatot megoldottunk:

Drágu-l Domn o mérsz szǎ vǎdǎ lumecǎrǎ.

A. szîngur

C. ku Szîn Pétru

B. ku dráku

D. Ku urtásji

1. Dimizo sî Szîn Pétru îs sjire

A. on kristár dă ápă	C. lok pã naptyé
B. ocăřă pită	D. jirtăsuny

2. În kápu szátuluj o cîgánkă szărákă

A. ly-o tyimát îlontru	C. ly-o dát pînyé sză măninsjé
B. ly-o zăvărlit	D. Ly-o dát o vákă

3. Kupiji cîgânsjistyije toc

A. fălosj ășzrá	C. plînzsje dă famé
B. sză zsuká ku aminyistye	D. vigye tévo

4. Dîn kuptoru o szkosz cîgánkásztá áfără.

A. on puomb fript	C. kulák
B. pită káldă	D. kárnyé friptă

5. Pă szátu totu

A. l-or blăsztămát	C. o vinyit o plajé măré
B. l-or lăszát aminyi	D. l-or zăpsît sztrăjinyi

PROFEX ÁLTALÁNOS NYELVVIZSGA Felsőfok – beás nyelv Írásbeli Íráskészség	
---	---

Figyelem! A vizsga akkor lehet sikeres, ha a vizsgázó részegységenként legalább 40%-ot teljesít.

Ceruza nem használható.

Ügyeljen a levél formai követelményeire és térjen ki minden megadott szempontra úgy, hogy a levél egységes szöveget alkosson! A tikosítás érdekében saját neve helyett kitalált nevet használjon.

Elérhető pontszám: 15 pont

Írjon egy 200-250 szóból álló olvasói levelet beásul egy nemrég olvasott cikkre a helyi újságba.

Írjon arról, hogy az olvasottakkal nem ért mindenben egyet.

Őn úgy gondolja, a háziállat-tartás nem csupán negatívumokkal bír, ennek előnyei is vannak.

1. Írjon arról, hogy számos városi ember tart állatot lakásban, hisz nem élhet mindenki kertes családi házban.
2. Az egyedül élő emberek életében az állat nagyon fontos társ lehet.
3. A gyerekes családoknál a gyerekek személyiségének nagyon jót tesz, ha gondoskodnak valakiről.
4. Ezzel Ön is egyet ért, hogy a lakásban élő állat ki van szakítva az eredeti környezetéből, de még ilyen környezetben is lehet nagyon jó helye –
5. Az állat fajtájának megválasztását kell nagyon alaposan végiggondolni, és akkor nem érhet csalódás bennünket.
6. Az is igaz, hogy betegséget terjeszthetnek, és ezzel veszélyt jelenthetnek a körülötte élőkre, ám ez ellen számos megelőző intézkedést lehet tenni. Pl. be kell oltatni időben az állatot.

PROFEX ÁLTALÁNOS NYELVVIZSGA Felsőfok – beás nyelv Írásbeli Nyelvi közvetítő készség	
--	---

Figyelem a vizsga akkor lehet sikeres, ha a vizsgázó részegységenként legalább 40%-ot teljesít.

Ceruza nem használható!

Fordítsa le a szótár segítségével a következő szöveget beásra!

Elérhető pontszám 15 pont

A lány és a kígyó

Volt egyszer egy ember, akinek beteg volt a felesége, és meg is halt. A kislányával maradt egyedül. A kislány mindig a lépcsőre ült enni. Azt mondja egyszer a szomszéd az embernek:

- Józsi! Hogy lehet az, hogy ez a lány ennyit eszik?
- Hogy lehet? Eddig nem is vettem észre.
- Levesből háromszor is kér.
- Háromszor? Ennyit nem ehet meg!
- Ennyit nem ehet meg? Egyszer figyeld majd meg, mennyit eszik a lányod!

Az ember azonban megfélekedezett róla. A lány fogta magát és tállal a kezében a lépcsőre ült enni. Beszélt valamit, nem evett. A kanállal egy kígyót kólintott fejbe. Telt-múlt az idő, a lány egyre soványabb és soványabb lett, az étel viszont egyre fogyott. Egyszer megint azt mondja a szomszéd:

- Józsi, csinálj valamit ezzel a lánnyal, figyelj oda rá. Nagyon sok étel fogy, ő meg egyre soványabb. Csinálj vele valamit, mert ez így nem lesz jó.

Fogta magát egyszer az ember és úgy tett, mintha dolgozni menne. A lányának előkészítette az ennivalót és ezt mondta neki:

- Lányom! Ha megéhezel, ott van a tálban az étel, szedjél belőle és menj a lépcsőre enni, oda ahova szoktál ülni és egyél!
- Jól van, apám.

Azzal fogta magát és úgy tett, mintha elmenne otthonról, de elbújt a bokorba. Ott várt a lányra. Aztán mit ad Isten, mit csinált a lány a lépcsőn? A lépcső alól egy lyukból egy hatalmas kígyó jött elő. A lány a kanállal ütögette a kígyó fejét.

- Most én jövök, csak várjatok!

Miközben a lány a kanállal evett, a kígyó bedugta a fejét a tálba. Így ették meg az egész levest, majd a kígyó visszakúszott a lyukba. Erre fogta magát az ember, és azt mondta a szomszédjának:

- Gyerünk! Fogjuk meg ezt a kígyót, mert a lányom egy kígyót etet!
- Egy kígyót? Csináljunk egy nagy, erős hurkot és tegyük a nyakába, amikor kijön!

Elbújtak a lépcső alá. Amikor kislány kiment, rátették a kötelet a kígyó nyakára, és húzni kezdték.

A lány pedig felkiáltott:

- Apám, apám, ne bántsátok, ne öljétek meg, ne öljétek meg! Ha megölitek, én is meghalok!
- Lányom! Te menj be!
- Ne öljétek meg ezt a kígyót, mert ez az én édesanyám! Ne öljétek meg!
- Az édesanyja? Mit beszél ez a lány? Megbolondult?

- Dehogyan bolondult meg! Hagyd békén! Gyere, vigyük be ezt a kígyót a házba, és öljük meg!

Fogták, levágták a kígyó fejét. Aztán a lány megbetegedett ágyának esett, és szinte halálán volt.

Ahogy lement a nap, a lány meg is halt. Ahogy a kígyó megdöglött, a lány is meghalt.

Ha a macska farka hosszabb lenne, ez a mese is hosszabb lenne.